

CENTRE EXCURSIONISTA DE LA SERRA ESPADÀ

Depòsit legal: CS-364-1999

Societat d'Amics de la Serra Espadà

Butlletí núm. 55 • TARDOR 2018- HIVERN 2019

Estimats socis i sòcies:

Altra vegada estem ací amb noves notícies, nova programació i un nou butlletí. Com llegireu més endavant, el proper mes d'octubre celebrarem una Assemblea General Extraordinària per tal d'elegir un nou Consell de Síndics, després de la dimissió d'Alfons Moros. Tal com estableixen els estatuts, aquest nou Consell de Síndics dirigirà la SASE durant tres anys i volem demanar-vos la vostra participació activa en la formació d'aquest Consell. Estem treballant en conservació del medi natural, educació ambiental, excursions, publicacions, vigilància de senders ...

Penseu en l'experiència tan enriquidora que suposa formar part d'un equip de persones que treballen per la conservació i divulgació del nostre medi natural.

Carme Orensa

Riu Borosa

Edita: Societat d'Amics de la Serra Espadà

Les opinions dels autors no han de coincidir necessàriament amb les del consell de redacció.

Consell de redacció: José Antonio Campo, Imma Vicent, Carme Orensa i Rafa Vercher.

Diseny i maquetació: **eoprint**

Adreça Internet: <http://www.serra-espada.org>

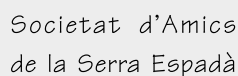
Correu electrònic: secsase@serra-espada.org

 Societat de la Serra Espadà

 Amics Espadà SASE (@SASE_Espada)

Portada: Congost de Mont rebei, Foto: C.Orensa./ Contraporta: Macrolepiota procera. Foto: J. Pasqual Segura.

Depòsit legal: CS-364-1999 • Coordinació: Carme Orensa • Imprimeix : **eoprint**, València

L'ÍNDEX

Portada	1
Estimats socis	2
Full d'inscripció	3
l'Índex	4
Notícies SASE	5 a 8
Arbres a la Serra: El magraner	9,10
Quinoa	11,12
Cuinar En Verd	13
Programació	14 a 21
Anecdolari VI	22
Recuperant els paisatges de l'aigua a la Vall d'Uixó.....	23, 24, 25
El Crebalòs.....	26
Novetats bibliogràfiques	27
Contraportada.....	28

Església romànica d'Obarra

NOTÍCIES SASE

ELECCIONS D'UN NOU CONSELL DE SÍNDICS

Como ja vos informàrem el passat 25 de juny, a finals de setembre convocarem eleccions per triar al Consell de Síndics que dirigiran la nostra associació durant els propers tres anys. Com poguéreu veure en aquell document, la nostra associació realitza nombroses activitats adreçades a promoure l'estima per la natura, mostrar el patrimoni natural de la Serra d'Espadà i vetlar per la seua protecció.

Els propers tres anys van a ser molt importants per establir les bases per a la pervivència de la SASE i dissenyar les activitats que va a realitzar en el futur proper. Tenim moltes activitats però també una baixa participació dels socis en els òrgans de direcció i en l'organització d'activitats.

Volem animar-vos a que dediqueu un poc del vostre temps a participar en la direcció de la SASE o també tirar endavant les activitats que de l'associació, podeu triar la que més vos agrade, o plantejar-ne de noves. En les properes eleccions teniu una bona oportunitat de materialitzar el vostre compromís de col·laboració.

Un grup de socis podeu agrupar-vos i presentar una candidatura, podeu presentar-vos com a

candidats individuals, però també podeu manifestar a l'Assemblea la vostra intenció de treballar des de fora del Consell de Síndics. En la pàgina 8 teniu la convocatòria de les eleccions.

ESPEREM LA VOSTRA PARTICIPACIÓ!

VOLUNTARIAT EN MANTENIMENT DE SENDERS

El passat mes de març posàrem en marxa la iniciativa d'un soci de la SASE que consisteix en vigilar la xarxa de senders de la Serra d'Espadà i establir els mecanismes necessaris per al seu adequat manteniment. El treball concret a fer pels voluntaris és recórrer els senders, fer un inventari de les incidències que hi ha (arbres caiguts, solsideus, falta de senyalització, ...) geolocalitzar-les i comunicar-les a una entitat amb capacitat per a subsanar-les.

Donada la gran quantitat de senders que hi ha a l'Espadà, es va decidir començar pels que la SASE va obrir, senyalitzar i homologar a finals dels anys noranta. Són cinc senders de xicotet recorregut i un de gran recorregut. Els de xicotet recorregut estan molt deteriorats, llevat d'algun, on l'ajuntament corresponent, ha fet treballs de manteniment. El seu estat es tant dolent que la Federació de Muntanya, responsable de l'homologació, ha retirat la informació de la seua web.

Una vegada localitzades i descrites les incidències, es comuniquen a la direcció del Parc Natural per a que les brigades que fan treballs al bosc, les reparen. La iniciativa ha tingut molt bona acollida, estan treballant entre 6 i 8 voluntaris. Ja s'ha treballat en la xarxa Villamalur-Suera, Artana-Eslida i Aín-Suera. Si algú vol participar en aquest projecte està convidat, poseu-vos en contacte amb Carme. Eixim un dimecres al mes.

CAMPANYA RECUPEREM LA MOSQUERA

Tot aquell que coneix la Serra d'Espadà diria que La Mosquera és el bosc de sureres més emblemàtic d'aquest parc natural i, per tant, del territori valencià. És una finca privada extensa, amb gran quantitat d'exemplars, molts d'ells d'alt interès botànic i que, a més, té un habitatge rural de significatiu valor etnològic per ser un dels pocs exemples que queden en l'Espadà.

Davant la poca rendibilitat que, des de fa dècades, afecta a l'activitat d'extracció de suro, l'empresa Sercob 94 SL va comprar la finca amb finalitats d'especulació immobiliària, abandonant-se totalment els treballs de manteniment. Tot aquest ric patrimoni està actualment molt deteriorat. Fa molts anys que no s'extrau suro ni es fan treballs de neteja, la casa està oberta i amb perill d'enderroc.

Davant aquesta situació, la SASE va encetar el passat hivern la campanya "Recuperem la Mosquera" que persegueix donar visibilitat a la greu situació de deteriorament que sofreix aquest paratge tan emblemàtic. S'ha elaborat un manifest acompanyat d'informació gràfica que han signat universitats, fundacions, entitats conservacionistes, ... i es vol lliurar a l'actual propietari per tal que facilite l'actuació en Mosquera de la societat civil i de les entitats públiques.

Es preten fer altres accions com dedicar la celebració del proper Dia de la Muntanya Neta, amb la participació de diversos centres excursionistes, a reivindicar la recuperació de la Mosquera. També

es demanarà a l'Ajuntament d'Azuébar, com a responsable del terme municipal on es troba la finca, que declare l'habitatge bé d'interès cultural, pel seu valor etnològic. Vos animem a que col·laboreu en la campanya "recuperem la Mosquera" participant en el Dia de la Muntanya Neta del proper setembre.

TROBADA POBLES 20 ANYS DE PARC, A TALES

A finals de setembre es compliran els 20 anys de la declaració de parc Natural de la Serra Espadà, amb aquest motiu la trobada dels pobles de l'any 2018 es farà el 29 de setembre i serà al poble de Tales, on tindrà lloc la celebració.

En el darrer butlletí vos parlàvem de l'assistència a aquestes mini trobades que han tingut lloc en alguns dels pobles del parc. El darrer ha sigut a Alcúdia de Veo amb la finalitat de donar els darrers retocs a la Trobada del Poble del parc.

Aquest any degut a la metodologia participativa serà més intens i amb moltes interaccions de participació. Aquestes mini trobades han

sigut encarrilades per dotar de contingut la Fira del parc, construir un projecte cultural i patrimonial que represente a tots.

Hi hauran contigus i espais diferents en la festa:

La Trobada d'Entitats, que presentaran els diversos projectes en els quals estan treballant, ací la SASE presentarà el de Voluntariat Ambiental i La Surera presentarà l'itinerari del cicle integral de l'aigua a Almedíjar.

La trobada dels pobles, presentaran l'artesanía que es fa en diversos pobles.

La trobada de la festa, on diverses empreses dinamitzaran

el dia amb jocs, teatre, etc.

Teniu més informació en el Blog: Territoriespada.com

CAMPANYA VOLUNTARIAT AMBIENTAL

Aquest any ens hem llançat de debò en el voluntariat ambiental en Prevenció d'incendis, vam demanar dos projectes: un a la Serra Espadà com sempre i l'altre a la Serra Calderona.

El programa s'adreça a les persones majors de 18 anys interessades en la conservació dels espais naturals que es comprometen a passar una setmana duent a terme aquestes tasques de vigilància i sensibilització per a la prevenció dels incendis forestals.

Els voluntaris, organitzats en grups de tres i dotats amb els corresponents vehicles, realitzen durant els mesos d'estiu una sèrie de rutes diàries per alguns dels indrets amb més valor natural dels dos parcs. També aprofiten per acostar-se a les àrees recreatives, informant els usuaris per a garantir el bon ús i manteniment d'aquests espais.

Els voluntaris reben la corresponent capacitat per al correcte desenvolupament de la seua tasca. La SASE es fa càrrec de totes les despeses dels voluntaris durant la vigilància (assegurances, allotjament, manutenció i transport) i proporciona tots els materials i equips que són necessaris. El punt d'eixida i d'arribada dels voluntaris és l'alberg La Surera en Almedíjar (C/ Carboneras, 4), on també fan nit.

Aquest programa està subvencionat per la convocatòria anual de subvencions de la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural destinada a recolzar el voluntariat ambiental en prevenció d'incendis forestals.

Aquest afegim una nova ruta a la zona d'Espadà (passant de 2 a 3), ruta que recorrerà pels municipis de Higuera, Pavías, Torralba del Pinar, Fuentes de Ayódar, Ayódar i Villamalur (municipis que tenim un poc més oblidats), i que ampliïem a la zona de la Calderona, en els termes municipals de Altura y Sogorb, el que suposa un increment de 6 voluntaris/setmana a 12 voluntaris/setmana, al llarg de tot un mes.

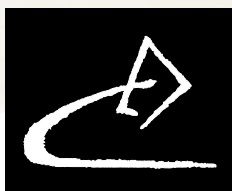

LA SEU DE LA SASE

La nostra seu es troba al c/ Puríssima, 18 de Nules i us recordem que està oberta tots els dimecres de 18 a 20 hores i romandrà tancada de l'1 de juliol fins al 15 de setembre. Al local podeu trobar llibres, tríptics, quaderns, mapes de rutes, viatges de tot arreu, i sobretot dels viatges i excursions que hem fet.

Els socis podeu demanar préstec de mapes, llibres o qualsevol cosa que siga del vostre interès.

També admetem donació de llibres i mapes.

Societat d'Amics
de la Serra Espadà

ASSEMBLEA GENERAL EXTRAORDINARIA

Estimats socis/es:

Per la present quedeu convocats a l'Assemblea General Extraordinària que tindrà lloc el 5 d'octubre de 2018 al saló d'actes de la Casa de la Cultura de Nules, al c/ Sant Vicent. L'Assemblea es convoca a les 19:00 hores en primera convocatòria i a les 19:15 hores en segona, amb el següent ordre del dia:

1. Elecció dels membres del Consell de Síndics

D'acord amb els estatuts, aquest òrgan deu tindre com a mínim president, secretari i tresorer.

2. Precs i preguntes

3. Elecció dos socis per signar l'acta.

El President

Nules a 13 d'agost de 2018

Les candidatures que es presenten aniran adreçades al President i deuran enviar-se , com a molt tard 8 dies abans de la data de l'Assemblea, per un dels següents mitjans :

Per correu electrònic a: presisase@serra-espada.org

Per correu postal a l'apartat de correus 187, 12520 Nules,

Una setmana abans estaran exposades al local de la SASE.

ARBRES A LA SERRA

EL MAGRANER

El magraner sembla ser originari de les costes de la mar Càspia, planes de l'Iran i muntanyes del Kurdistan i l'Afganistan, on, en els llocs rocallosos, creix silvestre. D'allí, els fenicis en van estendre el conreu per les costes de la Mediterrània. En algunes tombes d'Egipte s'han trobat restes d'aquest fruit, que era considerat un símbol de l'amor i de la fecunditat. L'arbre estava consagrat a la deessa Rimmel a Síria i a Afrodita a Grècia. Els fenicis van conrear-lo concretament al voltant de la ciutat de Cartago i així fou com els romans li donaren el nom de «poma de Cartago» (*Malum punicum*). Després trobem que Columela li dona el nom de *Malum granatum*, o poma de grans, d'on vindrà el nom de les veus romàniques: en català *magrana*, en italià *melagrana*, en francès *grenade*, en castellà *granada* i en anglès li diran *pome-granate*.

La presència del magraner a les terres valencianes no ve de quatre dies. Quan en el segle passat es va començar a excavar en els poblats ibèrics de l'antiga Edeta, un dels pocs arbres que van trobar pintats en la ceràmica era el magraner. La presència d'un arbre amb els fruits de les magranes penjant de les rames la trobem representada en una gerra del poblat de Sant Miquel de Lliria i en una altra del Punyal dels Llops d'Olocau. En aquesta, el magraner va acompanyat d'una olivera. En un vas del Corral de Saus (Moixent), trobem una figura d'arbre idèntica. Fruits que semblen magranes, o que també podrien ser cascals (*Papaver somniferum* ssp.

somniferum), són representats en un vas del santuari ibèric de la Serreta (Alcoi).

Simbolisme de la magrana

- Els jueus creuen que és un símbol de veritat, perquè segons afirmen té 613 llavors, el mateix nombre de manaments que la Torah, per això apareix en decoracions religioses cristianes (que van heretar aquesta connotació) i es menja a nombroses celebracions gregues.
- Persèfone menja una magrana i això li impedeix escapar de l'Hades per sempre.
- És un dels símbols de la deessa Hera.
- A Armènia, Java i la Xina representa la fertilitat.

- Simbolitza el poder, ja que oberta té forma de corona, per això els egipsis eren soterrats amb magranes i figuren en les representacions hebrees dels seus reis.

Conreu

És un dels conreus fruiters més antics. És una planta exigent en calor a l'estiu, en canvi a l'hivern, sense fulles, pot resistir fins als 15° sota zero. El magraner és freqüent a Catalunya (excepte en comarques pirinenques) i al País Valencià. Plantat en horts i jardins, està assilvestrat en zones del litoral, sobre marges i zones pedregoses. El cultiu més industrial del magraner s'ha refugiat als horts del palmerar d'Elx i a la comarca del Baix Segura, on es localitzen la major part de les 2.300 hectàrees que l'agricultura valenciana li dedica.

El magraner és un arbre o arbust dens, més o menys espinós, de fulles oposades i lluent. Floreix a principi de l'estiu, amb flors solitàries, grosses i molt vistoses. Al llarg d'aquesta estació, l'ovari madura en cadascuna d'aquestes flors fins donar, a la tardor, una magrana. És un fruit gros, de forma globosa, que quan madura es bada de manera irregular.

Les varietats més famoses són dolces, sent la més valorada la «Mollar d'Elx». També són apreciades la «Mollar de València» i la «Tendral de Xàtiva».

Gastronomia

És una de les fruites típiques de la tardor. Anys enrere aquesta fruita va estar bastant denostada, no era apreciada i no tenia valor culinari, ben al contrari, actualment és apreciada per la

nova cuina, cuina innovadora en amanides, còctels i les noves tendències de vegetarians i vegans li han donat un lloc que té ben merescut.

Al ser molt vistosa s'empra en la preparació de postres, amanides, i combina perfectament amb gelats, iogurts i formatges. Amb els grans de magrana també es poden preparar confitures i mermelades.

També és un ingredient de la cuina creativa. Així es pot preparar una amanida, afegint els grans de magrana a amanides verdes, o combinar en creïlles, fesols o cigrons. Combina bé amb fruits secs, com els pinyons, les pipes de gira-sol i el tofu. Com podeu veure les combinacions són moltes.

font: wikipèdia, article El magraner: la tradició perduda, Mètode, autor: Ferran Zurriaga <https://metode.cat/revistes-metode/document/el-magraner.html>

Amanida de magrana amb pernil i vinagreta de gerds:

Ingredients:

- enciams variats
- 1/2 magrana desgranada
- formatge tendre tallat a dauets (mozzarella, Burgos, feta, etc.)
- pernil ibèric o pernil d'ànec tallat ben prim
- un grapat de fruits secs: pipes, festucs, nous
- **Per a amanir:**
 - 50 g d'oli d'oliva verge extra
 - 15-20 g de vinagre de Mòdena
 - 1/2 cullerada de mermelada de gerds
 - sal al gust

LA QUINOA

ORÍGEN, PROPIETATS I BENEFICIS

Orígen:

El seu origen és a la regió andina d'Amèrica on durant 6.000 anys va ser una espècie conreada molt important al costat de la creïlla i el panís, el nom prové de la llengua Quítxua.

Per a la civilització Ínca era una planta conreada sagrada coneguda com a «chisaya mama» o «la mare de tots els grans», però als conqueridors espanyols aquesta veneració els va semblar una burla sacrílega del sagrament de la comunió cristiana i van bandejar el seu conreu.

Es pot conrear als Andes fins a una alçada de 4.000 metres. L'alt contingut en Saponina de la coberta de la llavor fa que els ocells no ataquin el conreu.

Propietats

La quinoa no és més que una llavor, però amb característiques úniques al poder consumir-se com un cereal, per això, li diem també pseudo cereal. Com a tal, la quinoa proveeix la major part dels seus calories en forma d'hidrats complexos, però també aporta prop de 16 grams de proteïnes per cada 100 grams i ofereix al voltant de 6 grams de greixos en la mateixa quantitat d'aliment.

Si comparem la quinoa amb la major part dels cereals, aquesta conté moltes més proteïnes i greixos, encara que aquestes últimes són majoritàriament insaturats, destacant-se la presència d'àcids omega 6 i omega 3. Pel que fa a l'aportació calòrica, la quinoa és semblant o lleument superior a un cereal, ja que conté menys quantitat d'hidrats.

Així mateix, hem de destacar la seva alta aportació de fibra, ja que pot arribar als 15 grams per cada 100 grams, sent majoritàriament, fibra de tipus insoluble com posseeixen característicament les llavors.

Si ens referim als micro nutrients, a la quinoa destaca el contingut de potassi, magnesi, calci, fòsfor, ferro i zinc entre els minerals, mentre que també ofereix vitamines del complex B en quantitats apreciables i vitamina E amb funció antioxidant.

La quinoa al poder emprar-se com un cereal, és especialment beneficiosa en la dieta de persones celíaques, ja que no conté gluten.

Beneficis

Tanmateix, pel seu alt contingut en fibra i la seva major aportació proteica respecte als cereals, la quinoa té un baix índex glucèmic, el que la torna ideal per a persones amb diabetis o que desitgen aprimar menjant sa.

També és de gran ajuda per controlar els nivells de colesterol en sang, ja que la seva fibra i els seus lípids insaturats afavoreixen el perfil lipídic en l'organisme.

Per descomptat, la quinoa també contribueix a revertir el restrenyiment donat el seu alt contingut de fibra insoluble, i pot ser de gran utilitat en la dieta de persones vegetarianes, ja que té una elevada proporció de proteïnes i també, és bona font de ferro d'origen vegetal.

Per l'esportista pot ser un aliment molt valuós, donada la presència de bons minerals, d'hidrats complexos i proteïnes.

Clarament la quinoa pot emprar-se en tot tipus de dietes, és de mol-

ta utilitat i pot oferir notables beneficis a la salut de l'organisme.

Receptes de cuina amb quinoa

Per començar a emprar la quinoa és important fer un rentat previ de les llavors, fregant les mateixes suaument amb les mans, sota l'aigua, de manera que es tregui la capa de saponines que recobreix les llavors i que de quedar-s'hi, aportaria un gust amarg.

Hem de tenir cura donada la petitesa de la llavor i podem fer aquesta operació sobre un tamís. No hem de remullar, sinó rentar i esbandir repetides vegades, es sol fer unes tres o quatre vegades sota l'aixeta d'aigua, rebutjant el mateix en cada rentat.

Posteriorment fem bullir tal com si fos arros, per espai de 15 a 20 minuts o fins que s'obri la llavor. Colem i llest per utilitzar.

Amb quinoa podem elaborar tot tipus de plats, des d'hamburgueses, amandones, pastissos, saltats o bé, usar-la en reemplaçament de la civada.

CUINAR EN VERD

MALLORQUINA VEGETAL

Ingredients: 4 patates mitjanes roges, 2 alls crus/negres, 5 tomates seques, 1 culleradeta de vinagre de poma, oli d'oliva verge extra, sal i les espècies: Pebre negre, pebre roig, comí, llavors d'alfàbega i orenga

Elaboració:

Rehidratar les tomates i bullir amb la pell les patates i quan estiguen cuites pelar-les i ho batreu amb la batedora, després afegir l'oli, el pebre roig (bastant) i la sal i introduir totes les espècies picades amb un morter.

Imma Vicent

CAVIAR D'ALBERGÍNIA

Ingredients (4 persones): 2 albergínies, 1 tomàquet, 1 ceba, oli d'oliva extra verge, 1 dent d'all, 1/2 de llimona, 2 branques de farigola, algunes fulles d'alfàbega, sal i pebre

Preparació:

Tallar les albergínies a la meitat longitudinalment, adobeu amb l'oli d'oliva, condimentar-la amb sal i pebre, disposar-les a una safata per al forn, posar també la ceba a llesques i el tomàquet per la meitat, un raig oli d'oliva pel damunt, sal i pebre.

Cocció a 200 ° durant almenys 30 minuts, les albergínies es cuinen quan el ganivet s'enfonsa sense resistència a través de l'albergínia.

Col·loqueu els tomàquets, les cebes i la polpa d'albergínia (sense la pell) en una batedora, afegiu l'all, el suc de la mitja llimona, l'alfàbega, una mica de sal, pebre i oli d'oliva. Barregeu fins que obtingueu una pasta homogènia, degusteu, rectifiqueu el condiment si és necessari, deixeu-lo refredar i serviu amb un bon pa torrat.

Si encara sabeu que podeu conservar 4 dies frescos i que és un acompanyament meravellós amb aus de corral o arròs.

Jean Paul

PROGRAMACIÓ

Centre Excursionista de la Serra Espadà

Tardor 2018 - Hivern 2019

NOTA: Abans d'anar a qualsevol excursió cal consultar el nostre Facebook per si hi ha algun canvi: "Societat d'Amics de la Serra Espadà" o bé la pàgina web: www.serra-espada.org o Twitter.

EXCURSIÓ DIA DE LA MUNTANYA NETA

COL·LABORA: SASE

DIFICULTAT: mitja - **DURESSA:** Baixa - **DESNIVELL:** 450 acumulats - **QM:** 13,200

Diumenge 30 de setembre

AÍN-ALMEDÍJAR

EIXIDA: 8 H plaça les Corts Valencianes, 8:15 h Auditori CS, 8:30 Vila-real RENFE, 8:35 Les Alqueries TICASA i 8:45 Nules mercat, en ruta cap a Aín.

RTA: eixim d'Aín pel barranc de la Caritat (GR36) font de l'Ereta, coll de Penyablanca, mas de Mosquera, barranc d'Almanzor i Almedijar.

OBSERVACIONS: cal portar bon calçat , aigua, esmorzar i dinar i tot el que vullgau compartir.

Excursió pel cor de la Serra Espadà on podreu gaudir del millor bosc de sureres, únic en tot el País Valencià.

Eixida en bus, quota 12 euros, inscripcions fins el 25 de setembre.

LA TARDOR AL MONTSENY

COL·LABORA: Rafa i Carme

Dies 12,13,14 d'octubre

Eixida: 7.00 h mercat de Nules i 7:30 h Auditori de CS

Arribada: 21:00 h

El parc natural del Montseny es situa entre les comarques catalanes d'Ossona, el Vallés Oriental i la Selva. És el parc més antic de Catalunya i un dels més importants, considerant que, en una zona relativament reduïda, podem trobar comunitats vegetals típiques del tres grans biomes europeus: el mediterrani (carrasques, sureres i pi mediterrani), l'eurosiberia (pi roig, faig i avet) i el boreoalpí (pradera alpina). A més, el bosc natural d'avets del Montseny és el més meridional d'Europa. Per totes aquestes característiques, en 1978 la UNESCO el va declarar reserva de la Biosfera.

En aquest viatge, a més de gaudir de la natura i aprofitant que ens allotjarem a la ciutat de Vic, tindrem oportunitat de visitar uns dels centres històrics urbans més suggestius de Catalunya. Destaquen les construccions medievals com muralles, catedral, plaça de Mercadal, Casa de la Ciutat, ... També són interessants algunes restes romanes com el temple del segle II.

Dia 12, per territori botànic. En arribar al paratge de Santa Fe cap a les dotze del migdia on farem una excursió circular de 12 km i 350m de desnivell. Caminarem per paratges d'alt interès botànic, amb boscos de faig, avets i castanyers.

Camí-dels-Ponts-Perduts

Pantà de Santa Fe

Wikiloc qualifica com a mitjana la dificultat tècnica d'aquesta ruta que, pel desnivell i la distància que recorre, podem considerar de duresa baixa.

En acabar l'excursió ens desplaçarem a Vic on ens allotjarem. Després de repartir habitacions tindrem temps lliure.

Dia 13, les fonts de Viladrau. Hui anirem al poble de Viladrau, un municipi gironí que des de principi del segle XX ha segut molt valorat com a lloc d'estiueig. Està enclavat en els frondosos boscos del Monseny i rodejat per multitud de fonts.

Farem una excursió circular en la que anirem topant-nos amb moltes fons, cada una amb les seues particularitats i la seua història. Recorrerem 18 km amb un desnivell de 750 m. Segons Wikiloc, la dificultat tècnica d'aquesta excursió és moderada i estimem que la duresa també ho serà.

En acabar la caminada tornarem a Vic on tindrem temps lliure. l'Oficina turística de Vic ofereix informació sobre algunes rutes per fer dins de la ciutat.

Dia 14 Pujada al Matagalls. Després de desdijunar i carregar l'equipatge, prendrem la carretera de Sant Celoni i pararem en Collformic on començarem la pujada al cim més emblemàtic del Montseny, el Matagalls, de 1695 m d'alçada. Aquesta excursió és lineal i de baixada passarem per l'ermita romànica de Sant Marçal, interessant construcció del segle XI.

Acabarem en l'ermita de Sant Bernat on ens esperarà l'autobús per dur-nos a casa. L'excursió està qualificada de moderada en Wikiloc i podem considerar que la duresa també és moderada, atenent a que caminarem uns 17 km amb 500 m de desnivell de pujada i 1000 m de baixada.

Ens allotgem a l'alberg de Vic, amb habitacions dobles i triples en règim de mitja pensió.

Inscripcions: del 10 al 14 de setembre en secrsase@serra-espada.org o bé al 634540956

QUOTA: 140 euros.

Inclou: dos nits mitja pensió en hab dobles i triples amb bany en l'alberg de Vic, bus i guies.

Molí Montseny

Santa fe del Montseny

LLUCENA(MAS DE LLORENS) A XODOS PELS ESTRETS

COL-LABORA: Rafa Vercher

DIFICULTAT: alta - DURESA: mitja - DESNIVELL: 700 M - QM: 13 Km

Diumenge 28 d'octubre

Eixida: 8 h mercat de Nules y 8:30 Pintor Carbo CS

Ruta: Passarem per l'impressionant paratge dels Estrets, pel Mas de Llamba, Pou Pardo i Mas de Miravet. Salvarem dos xicotetes vies ferrades, molt ben equipades amb esglaons i cadenes 'uns quatre m. d'alçada. Malgrat que aquest trams són poc complicats, no deuen participar en aquesta excursió les persones que tinguen vertigen o dificultat per trepar.

Observacions: L'excursió transcorre per l'agrest paratge del curs alt del riu Llucena. En aquesta zona el llit del riu es una rambla sinuosa, rocallosa i en alguns llocs molt estreta. Durant uns 5 km caminarem per damunt de les roques de la mateixa rambla i haurem de superar alguna zona pujant per esglaons de ferro.

Porteu esmorzar, dinar i aigua.

Inscripcions: Del 15 al 18 d'octubre en secrsase@serra-espada.org o bé al 634540956

QUOTA: 15 euros

LA VALL DEL JERTE (Cáceres)

COL-LABOREN:
Tere CEB i Carme SASE

De l'1 al 4 de novembre.

Eixida: Benicàssim 6 hores plaça de les Corts Valencianes, Castelló 6'15 h. C/ Pintor Carbó (darrere de l'Auditori) i Nules 6'40 h del Mercat.

En ruta cap a Càceres i temps lliure per visitar la ciutat i dinar. A les 18 hores tots de nou a l'autobús per a dirigirnos a la població de El Torno a l'alberg "Alberjerte" on ens allotjarem en règim de mitja pensió en habitacions de 5 i 6 persones i bany al corredor.

Divendres - Ruta de l'ombria del parc nacional de Montfragüe.
Castillo-Salto del Gitano- Fuente La Parra.
Es tracta d'una ruta circular d'uns 16 Km., molt bonica i fàcil.

Dissabte - Reserva natural la Garganta de los Infiernos.

Ruta circular per la Vall del Jerte d'uns 17 Km. Desnivell 625 m. i dificultat baixa.

Diumenge - Ruta la Puria del Torno.

Ruta circular d'uns 12 Km. Desnivell 615 m., i dificultat mitja.

Désprés de l'excursió dinarem a l'alberg i a continuació eixirem cap a Castelló sobre les 15 hores.

OBSEVACIONS: El preu inclou 3 nits a l'alberg Alberjerte (El Torno) en règimen de mitja pensió, 2 guies i assegurança. Possibilitat d'encarregar picnics a 4 € persona (entrepà, fruita i aigua).

Inscripcions: del 15 al 19 d'octubre. en secrsase@serra-espada.org o bé al 634540956

QUOTA: 170 € .

LA INTERCOMARCAL: DESERT DE LES PALMES

COL-LABOREN:
C E BENICASSIM

DIFICULTAT : mitja - **DURESA:** mitja - **DESNIVELL:** 700 - **QM** 12

Diumenge 11 de novembre

EIXIDA: 9:30 h zona aparcament mirador, proper font de sant Josep.

Ruta: convent vell, convent nou, mola del Morico on gaudirem d'espectaculars vistes i vorem les restes de la fortificació àrab i aragonesa del segle XI. Baixarem pel coll de la Mola, la carena del Bartolo, Creu del Bartolo, ermita de sant Miquel, cova del Frare i zona aparcament.

OBSERVACIONS: Porteu aigua (no ens podem fiar de les fonts que ens trobarem pel camí), esmorzar i dinar.

Per omplir cotxes, mercat de Nules a les 8:45 h.

Cal inscriure's fins al 9 de novembre.

LA FAGEDA DELS PORTS: EL BOSC ENCANTAT

COL-LABOREN:
Miguel Angel i Luki

Dies 17,18 de novembre

Dissabte : 7 h mercat Nules i 7:30 Pintor Carbo, CS

DIFICULTAT: mitja-alta - **DESNIVELL:** 900 M - **QM:** 19 Km

Ruta: des de l'àrea recreativa de la vall, ens endinçarem per un sender sempre pujant que ens durà a unes parets impressionants, travessarem per un bosc de fagedes, teixos, aurons i boix materialment penjants en unes parets de roca que s'anomenen les faixes tancades, es per ací on gaudirem d'un bosc de fagedes que en aquesta temporada estarà exuberant.

Arribarem al refugi de la Ferrera on tenim allotjament en mitja pensió.

Diumenge: Després del desdijuni ens posem en marxa per anar al cim del Negrell, vertex geodèsic on podrem gaudir d'unes vistes impressionants fins arribar a Fredes on acabarem la ruta.

DIFICULTAT: mitja - **DESNIVELL:** 480 M - **QM:** 9 Km

Observacions: Es recomana dur roba d'abric i impermeable, sac de dormir fi o llençol sac, llanterna o frontal i xancles. El diumenge possibilitat de dinar al restaurant Europa. Preu menú 15 euros.

Inscripcions: del 29 al 31 d'octubre, a secrsase@serra-espada.org o bé al 634540956

QUOTA: 80 euros

Inclou: 1 nit en mitja pensió refugi la Ferrera, bus i guies

TOSSAL DE SARAGOSSA - LA SERRA D'EN GÀLCERAN -

COL-LABORA:
José Villanueva

DIFICULTAD: mitja - **DURESA:** mitja - **DESNIVEL:** 730 m. - **KM:** 15

Diumenge: 2 de desembre

Eixida : 8 h. mercat de Nules i 8,30 Pintor Carbo, CS

Arribada: Sobre les 17,30

Ruta: font de Junquer, en què trobarem aigua, i començarem una pujada per un sender que ens conduirà a la penya Figuerà, on veurem la coneguda Via Ferrata. Seguirem cap a la Serra, on esmorsarem i visitarem el poble: nevera, església i palau del Baró de Casalduch (actual ajuntament).

Seguirem en direcció al tossal de Saragossa, passant per alguns masos: mas de Paula, mas de Capó, mas de Gargallo i per un bonic forn de calç. Arribarem al tossal de Saragossa amb el seu punt geodèsic (1081,450 m.) i unes magnifiques vistes; amb sort ens acompanyaran els voltors de la zona. Seguirem ara tot en baixada pel barranc de la Roca Roja, un dels millors de la zona, veurem gran varietat d'arbres i plantes entre els quals destaquen teixos i roures. Una vegada més si tenim sort veurem cabres salvatges. Passarem pel pou de Domingo amb el seu abeurador i arribarem a la zona d'escalada perfectament senyalitzada. Finalment, després de passar per uns camps d'ametllers, tornarem al bus.

Observacions: Cal dur esmorzar, dinar i aigua,

Inscripcions: del 19 al 22 de novembre, a secrsase@serra-espada.org o bé al 634540956

QUOTA : 15 euros.

DIFICULTAT: Mitja - **DURESA:** baixa - **DESNIVELL:** 400 - **KM** 15**Diumenge 16 de desembre de 2018****Eixida:** Cementeri d'Onda, 9 h

Ruta: Onda, Piràmides, penyes Aragoneses i Onda. Excursió circular que des del cim de les piràmides ens permetrà veure la gran cicatriu que va deixar l'incendi d'Artana de l'estiu de 2016 i el seu estat de recuperació.

Observacions: Dinarem en les Penyes Aragoneses per celebrar junts l'arribada de les festes de Nadal. Si hi ha socis o simpatitzants que volem compartir el dinar amb nosaltres, podeu acudir en cotxe a aquest paratge tant emblemàtic.

Com sempre, compartirem menjars, dolços i begudes i mostrarem la nostra solidaritat amb les persones necessitades, donant tres quilos de menjar cada participant per a una ONG.

Per omplir cotxes a Nules a les 8:30 mercat de Nules.

Inscripcions fins el 13 de desembre.

BENASSAL**COL-LABORA: Pilar Vidal****DIFICULTAT:** baixa, **DURESA:** baixa , **DESNIVELL:** 250 m. **QM:** 14**Diumenge 13 de gener:****Eixida:** 7:30 Mercat de Nules i 8 h Pintor Carbo, CS

Ruta: Benassal, ruta de la Memòria Històrica, escola del Cantó i Stuka. Ruta interpretativa del patrimoni.

Observacions: Eixirem de Benassal caminant cap a l'escola republicana del Canto, ens acompanyarà Pilar i ens explicarà la història d'aquesta escola i la seua rehabilitació. Tornarem al poble , dinarem i després ens explicarà els diferents monuments i al mateix temps anirà explicant-nos el bombardeig del Stuka.

Possibilitat de dinar al restaurant o be en bar. Preu restaurant sobre uns 15 euros.

Inscripcions: del 2 al 4 de gener al 634540956 o seccsase@serra-espada.org

QUOTA: 15 euros

TOUS Pantà de Tous i senda de les dones

COL-LABORA : Enric

DIFICULTAT: alta - **DURESSA:** mitja - **DESNIVELL :** 400 - **QM:**12

Diumenge 27 de gener

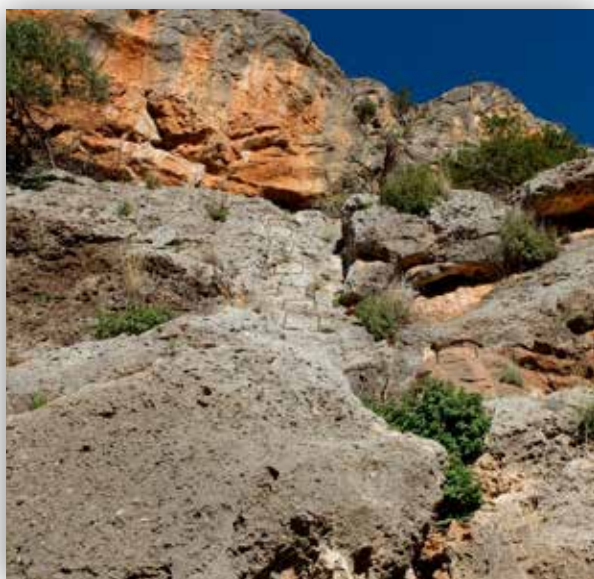
Eixida: 7:30 Pintor Carbo CS i 8 mercat de Nules

Ruta: Alt de la Vereda del Pollet, embassament de Tous, font del Chorríco, via ferrata (menys de 10 metres d'escalons de ferro) barranc del Castellet, cova del Candil, Alt de la Vereda del Pollet.

Observacions: ruta no apta per als que tinguen vertigen. Eixida en bus, cal portar esmorzar, dinar i aigua.

Inscripcions: del 14 al 18 de gener al 634540956 o be secrsase@serra-espada.org

QUOTA: 15 euros

SANT JOAN -XODOS La Intercomarcal

COL-LABORA: CECastelló

DIFICULTAT: ninguna - **DURESA:** baixa - **DESNIVELL:** 400 positiu i 620 negatiu - **QM:** 10,50

Diumenge 3 de febrer

Eixida: bus, ja vos passarem horaris, inscripció i preu.

Ruta: Sant Joan, barranc de la Pregunta, barranc de l'Antona, mas Benages Vell, mas Sanaüja, Pla de la Creu, mas de les Mallaes, Moleta del Gegant, mas del Sord, Pou de la Canaleja, Peiró de la Vega i Xodos

LA FLAMA DE LA LLENGUA

COL-LABORA: CECastelló

Diumenge 10 de febrer

Donarem informació més endavant.

Dies 23 i 24 febrer

Aquest cap de setmana de febrer viatgem al Massís del Caroig per visitar la Muela de Cortes de Pallas, una elevada i extensa plataforma rocosa que es situa en el seu extrem nord-occidental. U paratge agrest, poc poblat i mal comunicat que va acollir als darrers assentaments moriscos, abans de la seua expulsió. Encara es poden veure vestigis d'aquella època com el castell de Chirel o la trama urbana del municipi de Cortes de Pallas. Aquesta mola acaba trencada en grans cingles junt al Xúquer, un riu que hui és el protagonista d'eixes terres aïllades. La seua aigua, domesticada per la més moderna tecnologia, forma un complex hidroelèctric de primer ordre.

Dissabte 23, eixida: dia 23 febrer a les 7h pintor Carbo en CS i 7:30 en mercat Nules.

DIFICULTAT: mitja - **DURESA:** mitja - **DESNIVELL:** 500 - **QM:** 10

Ruta: avui farem la ruta Cavanilles, o sendero de la Cortada. Ruta circular que eixint de Cortés de Pallas es puja a la Muela bordejant l'embassament.

<https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/el-sendero-de-la-cortada-ruta-cavanilles-sl-v-13-23312319>

Una vegada finalitzada l'excursió, l'autobús ens durà al municipi de Jalance, on ens allotjarem en l'hotel que té el mateix nom que el poble. www.hoteljalance.com

Diumenge 24 de febrer: Sender de Cofrentes a Cortes de Pallás

DIFICULTAT : mitja - **DURESA:** mitja -alta - **DESNIVELL:** 700 - **QM:**20

Ruta: Després de desdejunar l'autobús ens durà al municipi de Cofrentes, allí començarem una excursió que ens durà fins a Cortes de Pallás recorreguent les falde de la Muela, amb amples vistes panoràmiques sobre la central nuclear de Cofrentes, el congost del riu Xúquer, el castell de Xirel i l'embassament de Cortes.

<https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/cortes-de-pallas-cofrentes-etapa-1-6841245>

Cal dur esmorzar i dinar per als dos dies, i estar pendents de les prediccions climatològiques per triar la roba que durem al viatge.

Inscripcions: del 28 al 31 de gener a seccsase@serra-espada.org o be 634540956

QUOTA: bus, guies, i mitja pensió hotel 93 euros.

Notes:**Devolució de l'import de les excursions:**

Autobús d'un dia: si s'avisava abans de 48 hores, es tornarà un 60%.

Autobús+ allotjament: avisant amb una setmana d'antelació es tornarà un 66%, i entre una setmana i 48 hores es tornarà un 40%.

En el viatge d'estiu s'especificarà cada vegada.

El no presentar-se a l'autobús comportarà automàticament la pèrdua de tot abonament.

Aquesta norma regirà sempre que no s'especifiquen altres condicions en l'explicació de cada excursió. Abans d'inscriure's, cal assabentar-se de les característiques de cada excursió per comprovar si es correspon amb les possibilitats de cadascú i per portar equipament adient al recorregut. En tot cas, cada persona assumirà el risc que comporta participar en l'excursió elegida.

L'excursionista és responsable de tot perjudici o lesió que pugui causar-se a si mateix, a tercers o al medi ambient.

Les persones que no tinguen la llicència federativa, aviseu i se vos tramitarà una assegurança en accidents de muntanya, preu: 3 euros per persona/dia.

Comptes on ingressar les excursions (A nom Societat d'Amics de la Serra a Espadà) :

BANKIA, IBAN: ES09 2038 6496 51 3000035079

Banc Santander, IBAN: ES41 0049 5538 69 2716050905

Caixa Rural la Vall, IBAN: ES36 3111 5004 66 1152522023

ANECDOTARI DE LA SASE VI

EL PARC NATURAL DEL MONTGÓ. DUES BAIXES I ALFONS ACCIDENTAT.

24 i 25 de febrer de 2018, l'eixerit de Rafa s'atrevis amb una excursió estrella, dissabte la pujada al Montgó i l'excursió del diumenge pels penya-segats de Moraira també val la pena.

Sort hem tingut amb l'oratge, perquè un dia calorós alacantí és sufocant, el cel està net i atalaiem una panoràmica fantàstica.

37 persones dispostes a escalar el Montgó. Comencem l'ascens xino-xano per una pista suau sense gaire dificultats des de Jesús Pobre, pobre de veure com han destrossat la natura semblant urbanitzacions sense trellat que es peguen colzades per col·locar-se.

Des del cim del Montgó es veu la silueta d'Eivissa, i cosa curiosa segons contem, gràcies a aquesta circumstància el metro es va poder definir i universalitzar com a unitat de mesura. Doncs la primavera del 1804 el cèlebre matemàtic i físic Laplace, continuant les tasques de l'astrònom Pierre-André Méchain, va enviar una expedició al cim del Montgó i una altra al Desert de les Palmes de Castelló perquè encengueren durant un parell de mesos una foguera, gràcies a les quals des d'Eivissa un altre equip podria triangular i realitzar les mesures corresponents per calcular l'extensió d'un meridià, incògnita necessària per a definir el metro com la deumilionèsima part de la longitud d'un quart del meridià terrestre. <https://www.auntirdepedra.com/2012/01/el-montgo-per-xabia.html>

Ens recreem en el sostre del Montgó i iniciem la baixada en picat entre les pedres ganivetades i foradades que conformen la senda, perillosa segons adverteix un cartell. Caminem alerta i mirant bé on fiquem els peus. Així i tot, a l'hora de dinar tenim

dos senderistes que no poden seguir, Rafa, preocupat i sense menjar, corre a buscar l'autobús al camp de tir de Dénia, però com és un parc natural no hi pot entrar; en canvi l'amo del bar sí que té un vehicle autoritzat i tots dos pugen i venen a per elles. Quan aquest home veu que el grup supera els cinquanta anys i alguns ja tenen més de setanta, exclama:

-Ja són majorets!

No és la primera vegada que ens ho diuen. Xa, volen que ens quedem a casa!

Després de restablir forces encara ens queda un tros de camí per arribar al bus. Les pedres en aquest tram són més xicotetes, però traïdores i Alfons vol mantenir l'equilibri i trontolla uns metres intentant no caure de nassos, però acaba besant terra. Alfons, Alfons, Alfons!, ell no respon, resta bocaterros i commocionat. Mare meua que li ha passat? Per fi Alfons s'aixeca amb un nas de pallaso i xicotetes ferides. Sortadament comptem amb l'equip de metge i infermera que el socorren.

Per a finalitzar anem a visitar els riurals i encara ens queda una sorpresa: l'hotel amb encant que està ben amagat, *El Bichet*, amb noms d'habitacions exòtiques com Índia, Congo africà, París... A Josep Maria li toca la cambra dels roquers amb l'anagrama dels *Rollings* i guitarres elèctriques pintades a les parets. Tot va bé fins a l'hora de la dutxa, on l'encant s'esfuma perquè l'aigua calenta no dóna per a abastir a tanta gent a l'hora. El sopar és memorable, més aviat semblen convidats a una boda, fins i tot una solista ens canta cançons melòdiques que queden eclipsades per les nostres converses.

Imma Vicent

RECUPERANT ELS PAISATGES DE L'AIGUA A LA VALL D'UIXÓ

Als peus del Parc Natural de la Serra d'Espadà es troba aquesta població castellonenca coneguda per les seues coves navegables i pintures rupestres que ara emprèn un ambiciós Programa Integral de Paisatge per a recuperar i unificar el seu patrimoni natural i cultural.

Des de la seua obertura al públic en la dècada de 1950, les conegudes Coves de Sant Josep han eclipsat per complet la resta del patrimoni cultural i natural de la Vall d'Uixó, en la comarca de la Plana Baixa. Els més de 200.000 visitants anuals que rep aquest reclam turístic internacional, acostumen a passar per alt la gran quantitat de recursos d'interés que se situen a només uns metres de l'immens aparcament d'aquestes coves navegables. És per açò que, des de fa uns anys, el govern local treballa per diversificar la seua oferta turística, valorant els seus actius patrimonials i ambientals i fent més atractiu un paisatge urbà molt castigat.

EL CAMÍ DE L'AIGUA, RECUPEREM PAISATGE

Una d'aquestes estratègies de diversificació turística té forma de Programa de Paisatge, una de les tres figures de paisatge previstes en

l'última llei autonòmica d'Ordenació del Territori, Urbanisme i Paisatge que tenen com a objectiu garantir la preservació, millora o posada en valor dels paisatges que pel seu valor natural, cultural o urbà o pel seu estat de degradació requereixen intervencions específiques integrades.

Aquest era sens dubte el cas del paisatge relacionat amb l'aprofitament històric de l'aigua que, des del seu origen en les pròpies Coves de Sant Josep i a través de la coneguda com a sèquia mare o sèquia major, ha condicionat durant segles l'urbanisme de la ciutat castellonenca d'un extrem a un altre.

D'aquesta manera va sorgir el "Camí de l'Aigua", com una estratègia integral que pretén posar en valor i recuperar la memòria i la identitat d'un conjunt d'elements patrimonials hidràulics, a més de reforçar i fer més complexa a través d'aquest eix la Infraestructura Verda local, i, al mateix temps, generar espais públics i paisatges de qualitat,

atractius tant per als veïns i veïnes de la Vall com per al turisme potencial que es vol atraure des de les Coves cap a l'interior del nucli urbà.

Amb aquesta finalitat, des de la cooperativa el fabricante de esferas es van dissenyar un total de 16 actuacions que aborden el paisatge al llarg d'aquest eix d'una manera integral des de quatre punts de vista diversos. D'una banda es troben aquelles intervencions de recuperació i posada en valor del patrimoni material i immaterial, d'altra les de millora, consolidació i connexió de la Infraestructura Verda urbana i periurbana. També estarien les d'implementació d'una infraestructura de mobilitat a escala humana i sostenible, i finalment les referides a la millora de la qualitat paisatgística dels espais visualment degradats.

El nucli central des d'on es plantegen aquestes intervencions és la Fàbrica de la Llum, una edificació industrial situada a escassos 750 metres de les Coves que acollirà el nou Museu Arqueològic Municipal en un procés participatiu batejat com Museu en Marxa. En el seu entorn s'aglutina un gran conjunt hidràulic patrimonial dominat pels aqüeductes de Sant Josep i de l'Alcúdia, amb la presència de dos molins i un sistema de sèquies, canals i abancalaments que conformen un paisatge molt interessant vinculat amb l'aigua en el qual, a més, conflueixen els llits dels barrancs de Sant Josep i del Aigualit, amb un gran pes en l'imaginari paisatgístic local.

És, de fet, en aquest espai on es plantegen les majors intervencions tant a nivell patrimonial, amb la pròpia rehabilitació dels molins o l'engegada de la Fàbrica com a museu, com a nivell d'Infraestructura Verda, amb la recuperació dels espais abancalats propers com a horts comunitaris i la revegetació dels llits amb espècies autòctones de ribera, i també a nivell d'imatge urbana, amb el tractament de les façanes i posteriors edificis amb una gran exposició visual cap a l'entorn.

Des d'aquest entorn, la resta d'intervencions tenen una clara vocació d'aportar connectivitat a l'eix en un sentit ampli, de manera que al llarg del mateix s'aconsegueixca generar un relat continu relacionat amb l'aigua i articulat a partir d'elements de mobilitat blana, renaturalització de l'ecosistema urbà o interpretació del patrimoni.

CONNECTANT EN VERD

Aquest traçat, a més, aspira a transcendir l'escala local i integrar-se dins d'un context més ampli d'infraestructures de paisatge a escala territorial relacionades amb el propi Parc Natural de la Serra d'Espadà, la delimitació de la qual inclou l'entorn proper a les Coves, amb el traçat del riu Belcaire o amb els recorreguts senderístics de la línia XYZ d'interpretació de la Guerra Civil.

En l'extrem oposat de l'àmbit d'intervenció, el barranc del Randero, un espai altament urbanitzat

i degradat associat a la Marjal de Nules, jugaria de la mateixa manera un paper clau per a la connectivitat entre els ecosistemes de muntanya i els litorals.

Com haureu pogut comprovar es tracta, sens dubte, d'un ambiciós projecte de paisatge que només serà possible amb la implicació no solament del conjunt de l'administració local de la Vall d'Uixó durant els pròxims anys, sinó dels seus

veïns i veïnes al complet en un procés tan llarg com il·lusionant. I és que es planteja el repte de donar la volta a dècades d'un urbanisme molt poc considerat amb el seu patrimoni i el seu paisatge, per a forjar des d'ací una nova identitat vallera que se senta orgullosa de la seua memòria.

Publicat en Espores
Autor: Santi Hernández Puig

PUBLICACIÓ AMB L'AJUD ECONÒMIC DE:

GENERALITAT
VALENCIANA

PUBLICACIÓ AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

EL QUEBRALÒS/TRENCALÒS

TORNA A LES MUNTANYES DE LA TINENÇA DE BENIFASSÀ

El 30 de maig de 2018, la Conselleria de Medi Ambient va portar a la Tinença de Benifassà dos polls de quebraldós, aollint-los en dos nius prèviament disposats i preparats per a l'alimentació artificial de les cries, fins que puguen remuntar el vol, en una primera fase de recuperació d'aquesta mítica au que es completarà a la tardor amb la solta d'una parella adulta, a fi de dotar el nou hàbitat de la diversitat genètica i tancar el cicle de reinserció. Aus aclimatades en captivitat, provinents de Cazorla, que arriben a la Tinença seguint un programa incorporat a *Vultur Conservation Foundation*, entitat internacional compromesa amb la conservació del voltor en els ecosistemes de les muntanyes d'Europa.

Aquest projecte de la Conselleria, després de dos anys de treball i gestions, culmina amb aquesta actuació en el mitjà natural encaminada a recuperar el quebraldós a les muntanyes del Parc Natural de la Tinença de Benifassà: no és la introducció d'una espècie exòtica, sinó la recuperació d'un valuós representant de la fauna autòctona. El quebraldós a la Tinença, testimoni que la seua presència era habitual en l'abrupta orografia comarcal, on va viure fins a la seua extinció en la segona meitat del segle XIX. En la parla col·loquial de la gent de la Tinença, quebraldós s'aplica a persones amb determinats trets de caràcter, adjectivació viva de l'origen semàntic que s'ha esvaït de la memòria col·lectiva. Molts paratges de la muntanya mitjana espanyola van albergar de forma natural al quebraldós, quedant refugiat al Pirineu Aragonés on s'ha mantingut fins als nostres dies, realitat que trenca amb la generalitzada creença que el seu hàbitat natural pertanyia exclusivament a l'abrupte marc orogràfic de l'alta muntanya. Pics d'Europa, Pirineus i els Alps, sí que són en l'actualitat la reserva d'aquesta au singular i nuclis de projecció

per a la seua recuperació i incorporació a la fauna viva europea.

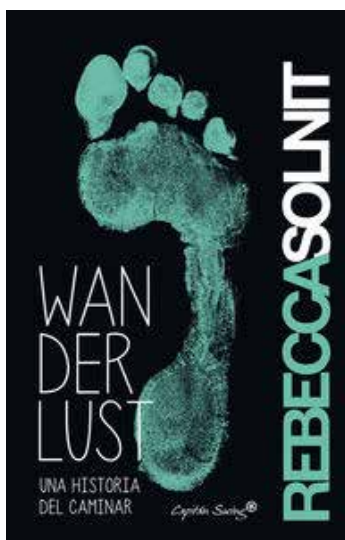
El quebraldós.- Dit així perquè remunta a grans altures ossos que deixa caure sobre els rocams i una vegada fragmentats, els pot ingerir, ja que s'alimenta quasi exclusivament de restes òssies. Au de gran envergadura, forma part de la família dels voltors com l'última baula de les aus carronyeres, per la seua dependència a nodrir-se dels ossos que ingereix, una vegada nets de les seues parts blanques. Aquesta singularitat alimentosa ha deixat l'espècie a la vora de la seua total extinció i al declivi de la seua població paral·lel a la desaparició de la fauna salvatge en l'Europa muntanyenca. Però en la Tinença, en l'actualitat, el quebraldós té garantida la seua supervivència, tant per la qualitat de grans àrees naturals d'hàbitat sense pressió antròpica, com per l'elevat nombre existent d'animals en estat lliure, dels quals depén la seua alimentació.

El quebraldós tornarà a solcar la puresa del cel en la Tinença, el seu elegant vol en cercles guanyant altura sobre els rocams dels cingles i els congosts, serà un bell espectacle més de la fascinació de la naturalesa indòmita. Restituir-ho a la solemne quietud de les muntanyes i a la integritat dels paisatges, compleix un desitjable compromís de crear futur, de connectar amb la Naturalesa, en l'intent de restaurar als seus orígens en els grans espais, més enllà de la seua conservació com a objectiu. Un component enriquidor que aporta recursos a una bella comarca i valora la plenitud dels seus paisatges, una iniciativa que ha sigut ben acollida per les poblacions que, l'abril passat, amb especial participació ciutadana i una representació de les seues autoritats municipals, va donar plenament el seu suport al projecte de la Conselleria de Medi Ambient, en l'acte de presentació celebrat a Rossell (Baix Maestrat) i la seua pedania de Bel.

R a f a e l
C e b r i á n
G i m e n o

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES:

WANDERLUST: UNA HISTÒRIA DE CAMINAR

Autora: Rebecca Solnit

Editorial: Capitan Swing

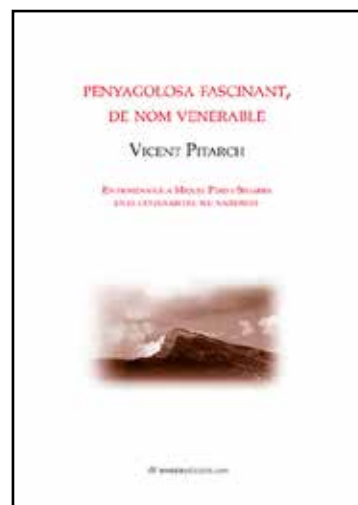
preu: 22 euros

.....
Un llibre de culte i un clàssic sobre la història i la filosofia del caminar, on a més s'aborden temes tan variats com l'urbanisme i l'art.

Wanderlust és una paraula alemanya que no té traducció directa en castellà. Està composta per wander, que significa passejar, i lust, que és desig.

Un fascinant retrat de la infinita gamma de possibilitats que es presenten a peu. Analitzant temes que van des de l'evolució anatòmica fins al disseny de les ciutats, passant per les cintes de córrer, els clubs de senderisme i els costums sexuals, Solnit sosté que les diferents variants del desplaçament a peu -inclòs caminar per plaer- suposen una acció política, estètica i de gran significat social. Per això se centra en els caminants més significatius de la història i de la narrativa, els actes extrems i quotidians han donat forma a la nostra cultura. De Wordsworth a Gary Snyder, de Jane Austen a Elizabeth Bennet i Andre Breton, hi ha una llarga associació històrica entre caminar i filosofar.

La pulsó del sender Per Rebecca Solnit hi ha una clara relació entre el caminar i el pensament, un desig de descobrir la naturalesa i el món a peu, el que els romàntics alemanys van denominar Wanderlust.

PENYAGOLOSA FASCINANT, DE NOM VENERABLE

En homenatge a Miquel Peris i Segarra en el centenari del seu naixement.

Autor: Vicent Pitarch i Almela

Edita: Onada Imaginària

Preu: 9,99 euros

.....
Vicent Pitarch ja va ésser l'encarregat de guardar cura de l'edició del llibre de Carles Salvador A l'ombra del Penyagolosa o de fer l'introducció del llibre de poemes d'aquest mateix poeta amb Les veus de la terra.

Penyagolosa, «fita senyera del poble meu», forma part dels símbols emblemàtics del País Valencià. El topònim s'havia mantingut amb el terme exclusiu Penyagolosa, tot al llarg de vuit segles, una situació que s'altera amb la novetat de l'article. En la formació de la construcció nova, el Penyagolosa (un neologisme, tanmateix documentat fa cent anys), hi han degut intervenir dos factors: en primer lloc, l'atracció que exerceix el cim damunt els seus visitants, especialment els naturalistes i els excursionistes; segonament i com a conseqüència del factor anterior, la conveniència de recórrer a l'article el com a marca distintiva, individualitzadora, del cim respecte del seu propi sector biogeogràfic.

Societat d'Amics
de la Serra Espadà